

Svenska frimärket 150 år POSTKÄRTE · ÅRGÅNG 55

Svenska frimärket 150 år

THE SWEDISH STAMP YEARS

Svenska frimärket 150 år The Swedish Stamp 150 years

Sveriges första frimärken som utgavs söndagen den 1 juli 1855.

The first Swedish stamps issued on Sunday, 1st July 1855.

POSTMUSEUM

BESÖKSADRESS · VISITORS

Lilla Nygatan 6
T-banan Gamla Stan

POSTADDRESS · POSTAL ADDRESS

Box 2002
SE-103 11 STOCKHOLM

TELEFON

+46 (0) 8-781 1755
+46 (0) 8-781 1756 (biblioteket)

TELEFAX

+46 (0) 8-20 90 21
+46 (0) 8-20 54 26 (biblioteket)

POSTMUSEUM

postmuseum@posten.se

LIBRARY AT POST MUSEUM

biblioteket@posten.se

FRIENDS OF POST MUSEUM

postmusei.vanner@posten.se

INTERNET

www.posten.se/museum

POSTMUSEI VÄNNER

Medlemskap i Föreningen Postmusei Vänner erhålls genom att betala in medlemsavgiften på 200 kr till föreningens plusgiro 1293-0. Medlemmar erhåller bland annat årsboken *Postryttaren* och programbladet *Nytt på Postmuseum* och har fri entré till museet samt vänpriser på vissa varor i butiken.

FRIENDS OF POST MUSEUM

Membership of Postmusei Vänner can be obtained by paying the SEK 200 membership fee into the Association's Post Office giro account No. 1293-0. Membership benefits include the annual publication *Postryttaren*, the programme leaflet *Nytt på Postmuseum* (Post Museum News), free admission to the Museum and reduced prices on certain items in the Museum shop.

Korrespondens till föreningen kan ställas till ordföranden:
Letters to the Association can be addressed to the Chairman:

Jan Billgren
GÖTGATAN 23
SE-116 46 STOCKHOLM
jan.billgren@spray.se

Svenska frimärket 150 år

The Swedish Stamp 150 years

Postryttaren

Årsbok för Postmuseum 2005 · ÅRGÅNG 55

REDAKTIONSKOMMITTÉ

EDITORIAL COMMITTEE

Postryttaren

Jan Billgren

Erik Hamberg

Robert Mattson

Thorsten Sandberg

Sven-Åke Tirén

REDAKTÖR · EDITOR

Jan Billgren

ÖVERSÄTTARE · TRANSLATOR

Britt Davidson

OMSLAGSBILD · PICTURE ON COVER

Frimärket med en bild av

Pehr Ambjörn Sparre,

Sveriges förste frimärkstryckare,

utgavs den 26 maj 2005.

The stamp with a picture of

Pehr Ambjörn Sparre,

the printer of the first Swedish stamps,

was issued on 26th May 2005.

Postryttaren 2005.

© Postmuseum samt författarna

© Post Museum and the authors

Brödtexten är typograferad med

Berthold Garamond samt

10/12 pp Postryttaren, en modifierad

Berthold Garamond. Sanserif är Syntax.

Repro och tryck är utfört av

Falkenbergs Tryckeri AB, 2005.

Inlagan är tryckt på 130g Gothic Silk och

skyddssomslaget på 110 g Colorit Linné.

Pärmöverdrag av Spektra 390.

Bokbinderiarbetet är utfört av

Svanbergs Bokbinderi, Lessebo.

Form av roland@studioring.se.

ISSN 0586-6758

Innehåll Contents

Förord	7
Foreword	9
GUNNAR NORDLINDER	
Debatten kring införandet av enhetsportot	II
Debate on Introduction of Uniform Postage	29
EGON JONSSON	
Den svenska posten på 1850-talet	33
The Swedish Postal Service in the 1850's	51
JAN BILLGREN	
Sveriges postala relationer med utlandet under skillingbrevperioden	57
Sweden's Postal Relations with Foreign Countries during the Skilling Letter Period	87
BERTIL I. LARSSON	
Utländska förebilder för de första svenska frimärkena	95
Foreign Inspiration for the First Swedish Stamps	107
ERIK HAMBERG	
Universalsnillet som blev frimärkspionär	109
The Universal Genius who became a Stamp Pioneer.....	123
BJÖRN SYLWAN	
Skilling banco – Sveriges första frimärken	127
Skilling Banco – The First Swedish Stamps	153
ROBERT MATTSON	
Tryckningen av Sveriges första frimärken	165
Printing of the First Swedish Stamps	177
MATS INGERS	
Pärlor i skilling banco-utgåvan	181
Aristocrats of Swedish Philately from the Skilling Banco Issue	189
TOMAS BJÄRINGER & GUSTAF DOUGLAS	
Förfalskningsar av Sveriges första frimärksserie	203
Forgeries of Sweden's First Stamp Series	213
HELENA OBERMÜLLER WILÉN	
Posten i svensk dagspress 1855 - 1856	217
Swedish Post in the Newspapers 1855 - 1856	227
BJÖRN SYLWAN	
Ett urval svenska frimärken under 150 år	231
A Selection of Swedish Stamps over 150 years	233
ROBERT MATTSON	
Postmuseum · Post Museum	253
Postmusei Vänner · Friends of Post Museum	255

Förord

År 2005 är det 150 år sedan den första frimärksserien kom ut i Sverige. År 1855 var det väl få som hade en aning om hur viktigt frimärket skulle bli och hur det skulle stimulera brevskrivandet och öka kontakten mellan människor i Sverige och internationellt. Att det också skulle ge upphov till världens största inomhushobby, frimärkssamlandet, som fortfarande engagerar miljontals män-niskor världen över, var det naturligtvis heller ingen som kunde drömma om.

För att fira denna händelse öppnade museet i februari utställningen "Svenska frimärket 150 år". Den fortsätter över sommaren 2005 och har inriktning mot de svenska frimärkena och hur de har förändrats över tiden, beroende på önskemål från ett alltmer bildrikt samhälle med större krav på både estetisk utformning och användbarhet.

Med anledning av jubileet har årets upplaga av museets årsbok, *Postryttaren*, gjorts mer omfattande än vanligt. Vi har också passat på att förlägga utgivningen till första halvåret 2005 för att den ska ha en aktualitet under hela året.

"Svenska frimärket 150 år", *Postryttaren* 2005, speglar den tid då våra första frimärken kom ut. Det gäller samhällsutvecklingen i stort men också utvecklingen inom Posten samt det svenska postverkets relationer till andra postverk. En redogörelse lämnas för riksdagsbehandlingen av frågan om införande av frimärken, liksom ett enhetligt

brevporto. Vi får också en inblick i hur frimärksutgivningen och Posten behandlades i dåtida press.

Huvuddelen av de elva artiklarna handlar om våra första frimärken, den s.k. skilling banco-utgåvan. I en artikel presenteras frimärkena, valör för valör, med uppgifter om färgnyanser och tryckleveranser. Varianter, färgfeltryck – den gula treskillingen – och olika eftertryck redovisas. Dessutom presenteras i en annan artikel utländska förebilder till den första svenska frimärksutgåvan. Därutöver ägnas en artikel åt mannen som var ansvarig för utformningen och tryckningen av frimärkena, Pehr Ambjörn Sparre.

Här presenteras även de senaste rönen när det gäller metoderna för tryckning och tandning av frimärkena samt sentida försök att förfalsa de dyraste av dem. Dessutom ges en beskrivning av de vackraste frimärkena och breven som finns bevarade från denna utgåva.

Avslutningsvis redovisas höjdpunkterna i det svenska frimärksutgivningsprogrammet fram till våra dagar. Här presenteras samtliga svenska frimärken som var och en på sitt sätt utgjort milstolpar i den svenska frimärksutgivningen.

Gunnar Nordlinder

MUSEICHEF

Foreword

In 2005 it will be 150 years since the first Swedish stamp series was issued. In 1855, there cannot have been many people who realised how important postage stamps would become and how they would stimulate letter writing and improve communication between people, both in Sweden and abroad; nor could anyone have dreamt that it would also give rise to the world's most popular indoor hobby, stamp collecting, which still involves millions of people all over the world.

To mark this event, in February, the museum opened the exhibition "The Swedish Stamp 150 years". The exhibition will remain open throughout the summer of 2005. It focuses on Swedish stamps and shows how these have developed over time, in response to a more and more pictorial society's growing demand for aesthetic design as well as practicality.

Because of the jubilee, this year's issue of the Museum's annual publication, *Postryttaren*, is more comprehensive than normal. We have also decided to publish the annual during the first half of 2005 to ensure maximum topicality throughout the year.

"The Swedish Stamp 150 years", *Postryttaren* 2005, reflects the era when our first stamps were issued. It refers to the development of society in general but in particular to the development of the postal service and our relations with foreign postal services. It includes a report on how the Swedish parliament dealt with the introduction of stamps and a uniform postage rate. It

also gives us an idea of how the first stamp issue, and the postal service in general, were covered by the press at the time.

The subject of most of the eleven articles is the so-called skilling banco issue, comprising all our first stamps. In one of the articles, the stamps are introduced, value by value, with details of colours and deliveries from the printing works. There is information on variations, colour printing errors – the yellow 3 skilling banco – and re-prints. Another article describes the foreign inspiration that influenced the first Swedish stamps, and there is also an article devoted to the man who was responsible for designing and printing the stamps, Pehr Ambjörn Sparre.

In addition, we present the latest information on the methods of printing and perforating the stamps as well as on latter day attempts at producing forgeries of the most valuable ones. There is also a description of the most beautiful stamps and letters still in existence from the skilling banco issue.

Finally, there is a selection of the most outstanding Swedish stamp issues up to the present day. The article describes all those Swedish stamps that, in their own particular way, have been milestones in Swedish stamp history.

Each article concludes with an extensive summary in English. All pictures have texts in both Swedish and English.

Gunnar Nordlinder
DIRECTOR